

μ' έναν πόθο, μεγάλα, με μια μυστική ιδέα, να σε γνωρίσω....

Πέρασαν χρόνια και χρόνια!

Μεγάλα και μαζί μου μεγάλα κι' η αγάπη που είχα για σένα, και νάμαι τώρα έχουμαι στην άγκαλιά σου δίος κρυφή χαρά και λαχτάρα, γεμάτος αγάπη και συγκίνηση.

Γύρω στο λιμάνι λάμπουν τα φάτα κι' η ασημένια θάλασσα λαμποκοπά. Άνυπόμονο το βαπόρι στέκει στον δέμο, βιάζεται να γλυσιτρήσει στα νερά της Μεσογείας.

Οι νάρτες λύνουν τους κάβους και σηκώνουν την άγκυρα.

Άπικνον... σαλπάρουμε.

Γέρει... Άγρύ... Ήμισαχώς... Όλοταχώς... Φέβγουμε.

Τό φεγγάρι φέγγει σαν ήμερα κι' η θάλασσα ήσυχη ξαπλώνεται μπροστά μας. Άφθινουμε πίσω τα βουνά της Άθήνας· τ' Αη-Γιώργη τα καντήλια ψηλά τρεμολάμπουν, σαν ουράνια άστρα κι' ο Παρθενώνας στο άλαργεμμα σιγοσβύνει και χάνεται.

## ΣΤΟ ΒΟΥΤΥΔΟ

Γλυκές μέρες, πανέμορφη ζωή!

Λογικά· αγάπης άντηχούν στ' αφτιά μου, με περιτριγυρίζουν καρδιές συγγενικές, άθως... δικές μου· νοιώθω αγαπημένα γεροντικά χειλάκια στα μάγουλά μου, σά γονικό χάιδεμα· χερσίν' αδύνατα με τρεμούλα με σφίγγουν και χτυπά η καρδιά μου από συγκίνηση και πλημμυρούν τα μάτια μου από δάκρυα έβγνωμοσύνης.

Οι γερούλες στη ρούγα με καμαρώνουν· θαρρούν πως βλέπουν τον πατέρα μου που λείπει από χρόνια, από μικρό παιδάκι.

Οι νιές πάλε τσιροπαλές με βλέπουν, δειλά μου δίνουν το χέρι, με συντροφεύουν στον περίπατο, οι γά σιγά στις άπλές μου κουβέντες· ξεθαρρέβουν και χαρούμενες τρέχουν ποιά να μου πρωτοκόψη τα καλύτερα λουλούδια και βασιλικά.

Οι γέροι μου λέν παλιές ιστορίες κι' όμορφα παραμυθάκια· μου ξιστορούν μάχες και πολέμους.

Οι νιοί-τι καλά παιδιά-πάντα στέκουν στο πλευρό μου, ακούραστοι μ' ακολουθούνε στους άτέλειωτους δρόμους μου· μαζί γυρίζουμε τα χωριά μαζί ανεβαίνουμε τ' άψηλότερα βουνά και μαζί κατεβαίνουμε στον Καραβοστάση.

Τό σπιτάκι μας είνε στο γκρεμό κι' από κάτω ακή η θάλασσα.

Άπό τό παραθύρι μου, διαν γυρνά στο σπίτι, καμαρώνω τα πανύψηλα βουνά μας, τό μικρό και χαριτωμένο μας κάμπο και τη θάλασσά μας κι' άναστένουμε.

Βουνά, κάμπος, θάλασσα.

Όλα όμορφα, όλ' άγνά σαν άγνή την Ίδέα

ΜΑΡΚΟΣ ΓΕΡΑΝΗΣ

## ΦΤΗΝΑ ΒΙΒΛΙΑ

Στο γραφείο του «Νομά» και στα κιόσκι ατλής Όμο, νοίας, και του Ύπουργείου των Οικονομικών πουλιούνται τ' ακόλουθα βιβλία, ΜΙΑ ΔΡΑΧΜΗ τ' ένα — κ' ένα φρζ. για τ' Εξωτερικό:

Τού ΨΥΧΑΡΗ: «Τό ντεντο του Γιαννίρη» και τό «Ταξίδι μου». — Τού ΠΑΛΛΗ: «Ήλιος και Φεγγάρι». — Τού ΕΦΤΑΛΙΩΤΗ: «Ή Μαζώχτρα (διήγημα) και ο Βουρκόλακας (δράμα)». — Τού ΦΩΤΙΑΔΗ: «Τό γλωσσικό ζήτημα και η εκπαιδευτική μας άναγέννησις». — Τού ΦΙΛΗΝΤΑ: «Γραμματική της Ρωμείκης γλώσσας». Από τούς θρύλους των αίωνων (ποίηματα).

Οι άγοραστές των έπαρχιών πληρώνουν 30 λεπτά ταχυδρομικά για κάθε βιβλίο.

Οι άγοραστές του εξωτερικού δέν πληρώνουν ταχυδρομικά.

## Η ΝΕΑ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ ΣΤΗ ΓΑΛΛΙΑ

ΣΤΟ ΠΕΡΑΣΜΕΝΟ ΑΙΩΝΑ\*

(Συνέχεια από τό περασμένο φύλλο.)

Τα βυζαντινά γράμματα, Κύριοι, στη Γαλλία, έξον από μερικά τριμοσύσματα στη σπουδή τους, πολύ τ' άγαπούν και τ' άφροντίζουν. Γύρω στην έδρα τούτη, καθώς θά τό δούμε άργότερα με τό Miller, καθώς τό βλέπουμε τώρα με τό Hase, συγκινητώθηκαν, για κάποιο καιρό τ' άγαπώματα τούτα. Ένας βυζαντινιστής με τ' όνομα, άρχαιολόγος, επιγραφολόγος, ιστορικός και συγγραφέας, δ κ. Ch. Diehl χάρει· ένα πίνακα για τ' άγαπώματα στη Γαλλία, από την άρχή τους, που δέ θά του έλειπε τίποτε, άνίως δέν ξεχνούσε, αυτός που τόν έκαμε, να βάλη καιτόν έαυτό του μέσα εκεί. Έδώ οι σπουδές της νέας έλληνικής γλώσσας έννοημένες όσο παίρνει πιά πλατιά, συγγενεύουν στενότερα με τις βυζαντινές σπουδές· που τις συμπληρώνει η γλωσσολογία, ή ιστορία της λογοτεχνίας, ακόμα και η ιστορία της γλώσσας. Ο Hase, στην έκδοση του Λέοντος Διακόνου, ως και του «Θησαυρού» αν δέν έκανε σωστά σωστά ιστορική γραμματική όμως έκανε βοηθημένος από την αξιοθαύμαστη πολυγλωσσία του, την ιστορία που είχαν οι λέξεις και τό νόημά τους μέσα στα έλληνικά όλων των έποχών. Και η δουλειά αυτή είναι ολότελα της δικαιοδοσίας της δικής μας. Στη Σχολή των Άνωτερων σπουδών δέ μας φτάνει μόνο ν' άποκατασταίνουμε, με την άνάλυση των τύπων και πιά πολύ βοηθημένη από τη νέα έλληνική, τ' άδυνα λέξη, κακά διαβασμένη ή κακά ξηγημένη μέσα στα βυζαντινά κείμενα· και με χαρά καταγιγνώμαστε στο ξεκαθάρισμα, κάθε φορά που τό μπορούμε, από τη νέα χρήση οδηγημένοι του δεινά τύπου ή της δεινά σημασίας μέσ' από τόν πιά κλασσικό έλληνισμό. Έδώ πρέπει να προστρέχουμε στού είδους αυτού τις εξήγησεις με πιά πολλή προσοχή. Φτάνει αυτές να μένουν πιά πίσω και μοναχά να μας διαφωτίνει την έργασία μας.

Οι μαθητάδες της νεοελληνικής στη Σχολή των Άνωτερων Σπουδών δέν είναι τυχεροί σαν έσας. Φαντάζονται πως ξέρουνε μαζί. τ' άρχαία και τ' άνα έλληνικά και πως δέν τους χρειάζεται πιά να μάθουν παρ' όσα γίνανε στο άναμεταξύ. Και τούτο είναι τό σημαντικό ξεχώρισμα της μιας διδασκαλίας από την άλλη. Δέν έχετε να καταγίνετε παρ' ά με τ' άνα έλληνικά. Θά σας λυτρώσω από τό Λέοντα Διακόνο, όσο κι' αν τ' άνασταλίσω τ' άκιά του Hase. Μολοντί βέβαιος είμαι πως θά χαμογελούσε με καλοσύνη στα λόγια μου ο Hase. Γιατί στάθηκε πάντα εύγενικός και περιποιητικός. Θά τ' άγαπούσατε. Κάθε φορά που ζήταζε, πρόσθετε, ύστερ' από την άπόκριση. — Κύριε, χαίρομαι πολύ με όσα μου λέτε. Έχετε πολύ δικιο. — Κ' έπειτα με εύγένεια που δέν παίρνει άλλο, έδειχνε στο μαθητή που ζήταζε πως είχε πη ίσα ίσα τ' άντίθετα απ' όσα έπρεπε να πη.

Δέ θά βρισκ' άμνη, αν άφινά λεύτερο τόν έαυτό μου να μιλή για τόν χαριτωμένο αυτό καθηγητή που τ' ά λόγια του πολλοί ακόμα τ' ά θυμούνται. Βίβλια πως δέ θά είτανε για πρωτάρχιους ή διδασκαλίας του· μελίστα θά ξεκινούσε από την ύπόθεση, καθώς σας έλεγα τώρα πως κ' έμεις τό κάνουμε στη Σχολή των Άνωτερων Σπουδών — πως οι μαθητές της Σχολής παίζανε στα δάχτυλα τις κλασσικές γλώσσες· γιατί δέν είτανε στα βιβλία του μονάχα έλληνιστής· όμοια είτανε και στα μαθήματά του, ακόμα και στα πιά συνηθισμένα της

Τό πρώτο μάθημα του Ψυχάρη στη Σχολή των Άνωτερων γλωσσών.

ζωής του. Μία μέρα στο δρόμο τόν άναποδογύρισε μια άμαξα ζαμένη σ' ένα δόλο. Μόλις τόν άνασηκώσανε καταχτυπημένο, κ' έκραξε: — Ή συνωρίς αυτή λίγο έλειψε να με φέρη στα βασίλεια του Πλούτωνος. — Ο κ. Παύλος Meyer μου διηγήθηκε πως στο τελευταίο του μάθημα στη Σχολή ο Hase, τελειώνοντας, μίλησ' έτσι προς τούς άκροατές του: — Κύριοι, σας άποχαίρει· δέ θά με ξεναθήτε· νοιώθω τό δάγκωμα του Κερβερού. Ύστερ' από ένα μήνα πέθανε με τό θάνατο του σορού.

Γεμάτη είταν η μνήμη από τ' άρχαία· ίσως γιατί τ' άνάτα του τ' άπέρασε στην έποχή που άνθίζει ο φιλελληνισμός. Τόν καιρό εκείνο άγαπούσανε τις κνημίδες και τις χλαμύδες, κάθε τι άρχαίο, και κάποτε κι αυτά τ' άτιποτένια.

Μη τόν κατηγορούμε τόν φιλελληνισμό. Έκαμε τήν Έλλάδα. Ίσως έπρεπε αυτού να σταθή· ίσως θάπρεπε νάφήση τήν Έλλάδα μόνη της να ξεναγίνη. Ή ύπερβολή του φιλελληνισμού έφερε από τ' άνα μεριά τήν άντίδραση που δέ μπορούσε παρ' άνα νάβη· κι' από τήν άλλη τ' άνα μεριά τήν ύπνωτιση τήν Έλλάδα μέσα σ' ένα χαύνη μίμηση του περσμένου, και μαζί τήν άδυνατιση για τ' ά δημιουργία του μελλόμενου. Και γ'· αυτό (βλέποντας από τήν ξεχωριστή του όψη τό ζήτημα που είν' ο λόγος μου σήμερα) φαίνεται πως ο φιλελληνισμός δέν ώφέλησε και πολύ για τό σπουδαίο της νέας έλληνικής στη Γαλλία. Βέβαια πως άνάμεσα σ' ένα φιλελληνη έκείνου που ταξιδεύανε, έκείνου που μαζώνανε επί τόπου υλικό και τό δημοσίευαν, ξέραν κάπως από νέα έλληνικά. Μά τέτοια γνώση σημάδια δέ βρίσκει κανείς μήτε στη φιλολογία, μήτε στη λογοτεχνία, παρ' όσον στην έπιγραφική ενός τραγουδιού από τ' άνα τομικά του Hugo μερικούς στίχους του Η. Σούτσου, ποιητή λησμονημένου και στην ίδια τήν Έλλάδα. Έκείνου που μένει πιά πάντων της έποχής αυτής, χωρίς να λογαριάσουμε τόν περιηγητή τις ιστορίες και τ' άκαθυτό ιστορικά έργα, — και είναι πολύ έκείνου που μένει, καθώς ξέρετε, — είναι τ' ά «Δημοτικά τραγούδια» του Fauriel (1824), και στο τέλος της συλλογής αυτής κάτι που συγκινητικά δείχνει με τί τρόπο τ' άνοιωθαν τήν έποχή εκείνη τ' άνα έλληνικά· μά μετάφραση του ώραιού ύμνου του Σολωμού στη Λευτεριά καμωμένη από τό Στανίσλαο Sulien, καθηγητή της κινέζικης στο Γαλλικό Κολέγιο.

Δυό λόγια ακόμα για τό Fauriel. Τέτοιο όνομα ενός μεγάλου σαν αυτόν, έρευνητής δέν τό βρίσκει κανείς χωρίς να του πληρώση τό φόρο του θαυμασμού. Όμως μη πιστεύετε πως γίνονται έτσι πάντα. Ίσα ίσα, από τήν άφραγή του τυπωμού των «Δημοτικών τραγουδιών» της νέας Έλλάδος· διαβάζουμε μια περιέργη σκέψη μέσα σ' ένα άρθρο, λίγο γνωστό του Ozanam μεγάλου φιλελληνα κ' εκείνου. «Με του βιβλίου αυτού τό τυπωμα δυό δίκια δόθηκαν· τό ένα σ' ένα λαό τυραγνισμένο, τό άλλο σ' ένα παραγνωρισμένη πόλη. Ός τότε οι γραμματισμένοι Έλληνες, από τ' ά σκολιά της Άγγλίας και της Ίταλίας βγαλμένοι, δέ ύελαν μήτε λέξη ν' άκούνε για τ' ά δημοτικά τραγούδια τους· φανταζόνταν πως τούς έξευτελίζανε κείνα σαν τούς κουρσάρους τους και σαν τούς κλέφταις τους. Είτανε τομπαρό να βάλη κανείς τό χέρι στα καταφρονιμένα κείνα πράματα, να τούς ξεσκεπάση τήν όμορφιά, τ' ά δύναμη και τ' ά ζωή που κρύβανε, φανέρωμα ενός νοού που η σκλαβιά δέν τόν είχε πνίξει, και να ξυπνήση για κείνα τό θαυμαστό μιας Εύρώπης» — ίσα ίσα, ό,τι σήμερα πολεμάνε να κάμουνε για τ' ά νέα έλληνική γλώσσα. Γιατί τό ήμε τό διαμάντι αυτό σ' άνα τόνο στραβοκοίταζαν τό Fauriel και στην ίδια τήν Έλλάδα. Τέτοια τύχη, την έχουν οι σπουδές μας· αν πρώτος ο Fauriel παραπονέθηκε για λάτρες πρόληψες, πιστεύω πως δέν είναι κι ο τελευταίος.